

Asia: VN/13749/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä saariston kehityksen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Koko maan rahoituksen tasossa huomioon otettava sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen kasvuarvio vuosille 2027–2030 (7 § 1 mom.)

Kyseessä on teknisluonteinen SOME-malliin perustuva päivitys.

-

2. Palvelutarpeen kasvun huomioon ottamista koskevat säästötoimenpiteet (7 § 1 mom. ja 36 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvusta ehdotetaan otettavaksi rahoituksessa huomioon 60 prosenttia vuodesta 2027. Määräaikaisesta 0,2 prosenttiyksikön korotuksesta luovuttaisiin vuodesta 2028.

-

3. Palvelutarpeen kasvun säästöjen kohdentaminen ja säästökompensaatio (3 § 1 mom.)

Palvelutarpeen kasvua koskeva säästö kohdennettaisiin kaikille hyvinvointialueille sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksen määräytymistekijöiden perusteella.

Säästötoimenpiteiden vaikutuksia kompensoitaisiin nostamalla palvelutarpeen määräytymistekijän rahoitusosuutta yhdellä prosenttiyksiköllä ja vastaavasti vähentämällä asukasperusteista osuutta vuonna 2028.

-

4. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarvemallin päivitykset (14 § ja lain liite)

Tarvetekijöiden ja niiden kertoimien taustalla olevissa käyttö- ja kustannustiedoissa otettaisiin huomioon uusimmat tiedot ja nykyisiin tarvetekijöihin tehtäisiin eräitä tarkistuksia, mutta ei toteutettaisi

tarvetekijöitä tai tietopoimintoja koskevia merkittäviä laajennuksia. Yksityisen terveydenhuollon diagnoositietojen huomioon ottamista rahoituksessa rajattaisiin osittain.

-

5. Palvelutarvekertoimien tietopohjan laadun turvaaminen (14 § 3 mom. ja 26 a § 2 mom.)

THL:n tehtävää tarkistaa tietopohjan laatua ja oikeutta korjata rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä selkiytettäisiin. Valtiovarainministeriö voisi rahoituspäätöksessä ottaa huomioon rekisteritiedoissa olevia selviä virheitä, jotka vaikuttaisivat merkittävästi hyvinvointialuekohtaiseen rahoitukseen.

-

6. Saaristoisuus rahoituksen määräytymistekijänä (19 §)

Saaristolain määritelmän mukaiselle saaristoiselle hyvinvointialueelle laskettaisiin saaristoisuuskerroin, jonka perusteella määriteltäisiin hyvinvointialueille saaristoisuuden perusteella kohdennettava sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallinen rahoitus.

-

7. Siirtymätasauksien porrastuksen muuttaminen (35 § 2–5 mom.)

Siirtymätasausten porrastusta muutettaisiin sekä siirtymätasausvähennysten että -lisien osalta kymmenellä eurolla asukasta kohden lisää vuosittain vuodesta 2027 siten, että pysyvien siirtymätasausten määrä vähenee noin neljäsosalla vuoden 2030 loppuun mennessä.

-

8. Siirtymätasauksia koskeva säästötoimenpide ja sen kohdentaminen (40 §)

Siirtymätasauksista valtion rahoittamasta osuudesta siirrettäisiin hyvinvointialueiden rahoitettavaksi 53 milj. euroa vuonna 2028, 91 milj. euroa vuonna 2029 ja 82 milj. euroa vuodesta 2030. Rahoituksen vähennys kohdistettaisiin asukasta kohden yhtä suurena kaikille hyvinvointialueille, lukuunottamatta niitä siirtymätasauslisää saavia hyvinvointialueita, joilla siirtymätasaus on laskennallisen rahoituksen kehityksen huomioon ottaen tarpeen palvelujen järjestämiseksi riittävän rahoituksen turvaamiseksi.

-

9. Kommenttinne koskien saariston käsitettä (saaristolain 3 §)

-

10. Kommenttinne koskien saaristoista hyvinvointialuetta (saaristolain 9 a §) sekä siihen liittyvää valtioneuvoston asetusta

-

11. Mahdolliset muut kommentit hallituksen esitysluonnoksesta

Sailab – MedTech Finland ry kiittää valtiovarainministeriötä mahdollisuudesta kommentoida luonnosta HVA rahoitusmuutoksesta.

Sailab – MedTech Finland ry on terveysteknologian toimialajärjestö. Terveysteknologia tarkoittaa lääkinnällisiä laitteita ja ihmisen ulkopuoliseen diagnostiikkaan tarkoitettuja lääkinnällisiä laitteita. Terveysteknologian noin 500 000 ratkaisun merkitys on sosiaali- ja terveydenhuollolle kriittinen.

Lausuttavana oleva hallituksen esitysluonnos hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamiseksi sisältää merkittäviä muutoksia hyvinvointialueiden rahoitusmalliin. Muutosten taustalla on valtion kustannusten kasvun hillintä ja rahoitusmallin kehittäminen hallitusohjelman linjausten mukaisesti.

Sailab – MedTech Finland ry toteaa yleisenä huomiona, että rahoitusmallissa tulisi tunnistaa nykyistä selkeämmin terveysteknologian rooli palvelutarpeen kasvun hallinnassa ja kustannuskehityksen hillinnässä. Toimiala katsoo, että rahoitusmallia tulisi jatkokehittää siten, että se paremmin tunnistaa ja tukee investointeja, joilla on osoitettavissa oleva vaikutus kustannuskehitykseen, hoidon laatuun ja henkilöstön riittävyyteen.

Lääkinnälliset laitteet muodostavat keskeisen osan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää tukevasta ekosysteemistä. Terveysteknologian avulla edistetään sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuutta, jatkuvuutta ja yhteensovittamista, sote-henkilöstön riittävyyttä, palvelujen saatavuuden ja pysyvyyden varmistamista, sote-järjestelmän taloudellista kestävyyttä sekä kustannusten kasvun hillitsemistä. Terveysteknologia tukee ennakkoivien ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden käyttöönottoa ja käyttöä. Sen avulla saavutetaan yhteiskunnan kannalta merkittäviä hyötyjä, kunhan lainsäädäntö, hyvinvointialueiden rahoitusmekanismi, vaikuttavat hankinnat ja käyttöönottoa tukevat toimenpiteet kehitetään tukemaan teknologian hyödyntämistä kansallisesti ja yhdenvertaisesti.

Hyvinvointialueiden rahoitusmallilla on ratkaiseva merkitys sille, millaiset edellytykset alueilla on investoida uusiin teknologioihin ja uudistaa palveluprosesseja. Nyt ehdotetut rahoituslain muutokset – erityisesti palvelutarpeen kasvun huomioon ottamisen kiristäminen ja siirtymätasauksiin kohdistuvat säästötoimenpiteet – heikentävät useilla alueilla taloudellista liikkumavaraa ja lisäävät lyhyen aikavälin sopeutuspainetta. Sailab – MedTech Finland ry esittää huolensa muutosten vaikutuksista hyvinvointialueiden investointimahdollisuuksiin ja -halukkuuteen. Tällä hetkellä on nähtävillä jo asiakkaiden käytössä olevien lääkinnällisten laitteiden vähentämisen trendi ja kustannusten vähentäminen eri alueilla. Palvelujen taso laskee ja kustannukset lisääntyvät ilman lausuttavana olevia muutoksia.

Terveysteknologiayritysten näkökulmasta on ilmeinen riski, että rahoituksen kasvun hidastuminen ohjaa hyvinvointialueita lykkäämään tai supistamaan investointeja, mukaan lukien teknologiahankinnat, vaikka kyseiset investoinnit voisivat pitkällä aikavälillä hillitä kustannusten kasvua ja parantaa tuottavuutta. Investointien painopiste saattaa siirtyä entistä vahvemmin lyhyen aikavälin säästötoimiin sen sijaan, että tehtäisiin rakenteellisia ja vaikuttavuutta parantavia uudistuksia.

Rahoituspaineiden kasvaessa investointipäätöksissä korostuu entistä voimakkaammin välitön kustannusvaikutus. Tämä voi asettaa haasteita erityisesti sellaisille terveysteknologiaratkaisuille, joiden hyödyt realisoituvat pidemmällä aikavälillä esimerkiksi hoitopolkujen tehostumisena, henkilöstön työajan säästönä tai parempana hoidon vaikuttavuutena.

On vaarana, että hyvinvointialueiden investointikriteerit eivät riittävästi huomioi kokonaisvaikuttavuutta ja elinkaarikustannuksia, mikä voi hidastaa sellaisten teknologioiden käyttöönottoa, jotka tukisivat rahoituslain tavoitteita kustannusten kasvun hillinnästä.

Sailab – MedTech Finland ry korostaa rahoitusjärjestelmän ennakoitavuuden merkitystä. Useat teknologiaratkaisut edellyttävät pitkäjänteistä yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa, pilotointeja sekä vaiheittaista käyttöönottoa. Rahoitusmalliin tehtävät toistuvat ja lyhyellä aikavälillä vaikuttavat muutokset heikentävät markkinoiden ennustettavuutta ja voivat vähentää yritysten halukkuutta investoida Suomeen tai kehittää ratkaisuja nimenomaan hyvinvointialueiden tarpeisiin. Tästä kärsivät loppujen lopuksi sekä Suomen sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmä, terveydenhuollon ammattihenkilöstö sekä itse potilas, kun tietyt hoitoja sujuvoittavat, hoidon laatua parantavat sekä vaikuttavuutta lisäävät lääkinnälliset laitteet jäävät pois Suomen markkinoilta. Seuraukset voivat olla jopa kriittisiä potilaiden terveyden ja hengen näkökulmasta.

Rahoituslain muutoksissa ei ole tunnistettavissa selkeitä kannusteita investoida innovatiivisiin, vaikuttavuutta ja tuottavuutta parantaviin teknologioihin. Sailab – MedTech Finland ry pitää tätä puutteena, sillä juuri teknologiset ratkaisut ovat keskeinen väline palvelutarpeen kasvun hallinnassa.

Toimiala katsoo, että rahoitusmallia tulisi jatkokehittää siten, että se paremmin tunnistaa ja tukee investointeja, joilla on osoitettavissa oleva vaikutus kustannuskehitykseen, hoidon laatuun ja henkilöstön riittävyyteen.

Valtiovarainministeri Anna-Kaisa Ikonen on käynnistänyt työn pidemmän aikavälin rahoitusmuutosten kehittämistarpeista ja kutsunut hyvinvointialueet sekä eduskunnan mukaan työhön. Sailab – MedTech Finland ry toteaa, että olisi erittäin tärkeää osallistaa työhön mukaan myös sote-järjestelmän kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta merkittävästi lisäävä terveysteknologian toimiala.

10.3.2026

Helsingissä

Anna Anttinen

Toimitusjohtaja

Sailab – MedTech Finland ry

Turunen Marjukka

Sailab - MedTech Finland ry